

SYKSY

- Porojen kunnan seuraaminen erityisesti hyvänä sienivuotena (aivomato leviää sienissä olevien etanoiden mukana)
- Loislääkintä (systemaattisesti, tehokkaasti ja kattavasti; riittävän aikaisin; tarpeen tullen myöhemmin talvella kotitarhoissa)
- Laidunten kaivupohjan muodostumisen seuranta (mm. jäät ja homeet), tiedon haku ja jakaminen, vaikeaan talveen varautuminen
- Tiedottaminen rykimääajan rauhallisuuden tärkeydestä (erityisesti metsästys ja ulkopaikkakuntalaisten hirvikoirat)
- Työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen sekä henkiseen hyvinvointiin panostaminen; yhteisöllisyyden vahvistaminen
- Paliskunnan yhteishengestä ja vuorovaikutuksesta huolehtiminen, etenkin jos porotyöt (erotukset, ruokinta ym.) tehdään kasvavassa määrin kotitarhoilla

Kokoamiseen ja aitaratkaisuihin liittyen:

- Muutokset kokoamisen ajoituksessa tarpeen mukaan
- Tarkka porojen haku syksyllä, jos vasoja ei merkitty kesällä
- Heikkojen jäiden välttäminen
- Porokoirien ja droonien käyttö kokoamisen apuna; helikopterin käyttö ja sen optimointi
- Mönkijän käyttö porojen kokoamisessa moottorikelkan sijaan lumettomissa olosuhteissa; työturvallisuuteen panostaminen mönkijällä liikuttaessa
- Toimivien aitaratkaisujen suunnittelu ja rakentaminen, aitojen pitäminen kunnossa
- Aitapaikkojen muuttaminen tai erotusaitapaikkojen käytön uudenlainen painottuminen, kun laitumien käyttö ja poron liikkeet muuttuvat
- Muutokset aitojen teon ajoituksessa muuttuneiden routaolosuhteiden vuoksi
- GPS-paikannustiedon hyödyntäminen uusien aitapaikkojen suunnittelussa; sen seuraaminen, minne porot nykyään luonnostaan kerääntyvät
- Laaja laidunkierto ja käsittelyaidat laidunkiertoaidan varrelle, jolloin kokoaminen helppoa eikä poroja tarvitse juoksetella edestakaisin
- Esteaitojen / erottelupaikkojen rakentaminen paliskunnan rajalle, jos maanomistaja tämän hyväksyy
- Sen pohtiminen, miten pitkään sulana pysyvät vesistöt ja suot saisi valjastettua ”porojen paimeniksi”

ARKTINEN KESKUS
Lapin yliopisto

ILMATIETEEN LAITOS

Epävakaaseen tai aikaiseen talventuloon liittyen:

- Laidunalueitten monimuotoisuuden hyödyntäminen (erilaisten luonnonlaitumien hyödyntäminen erilaisissa oloissa)
- Muutokset laidunkierrossa; talvilaidunten käyttö suunniteltua aikaisemmin tai myöhemmin
- Porot talvilaitumille erotusten yhteydessä tai vasta lumen tulon jälkeen
- Porojen pitäminen poissa parhailta talvilaitumilta sulan maan aikana jäkäläköiden tallaantumisen estämiseksi
- Parhaiden talvilaitumien / reservimaiden varjeleminen talvea ja erityisen vaikeita oloja varten
- Lisäruokinnan aloittaminen riittävän aikaisin
- Porojen ottaminen tarhaan riittävän aikaisin; porojen kokoaminen tarhaan ja ruokinnan aloittaminen, jos laitumet ovat homeessa
- Tiukempi paimennus, jos porot lähdössä liikkeelle
- Lisäruokinnan aloittaminen maastoruokintana helpoissa lumioloissa ja porojen vaeltamisen pysäyttämiseksi
- Yhteistyö muiden maankäyttäjien kanssa: mm. hyödynnetään houkutuspeltoja ja turvesoita ja muita alueita, mihin porot luontaisesti kokoontuvat

Erotuksiin, teurastukseen ja lihan käsittelyyn liittyen:

- Teurastusajan optimoiminen (aikainen teurastus siten että rykimälle ja siitä toipumiselle on kuitenkin aikaa ja vasoilla on aikaa kasvaa)
- Rohkeat kokeilut poroerotusten suunnittelussa, toteutuksessa ja ajoituksessa (syksy vai alkutalvi); missä aidat parhaiten palvelevat (kotitarhojen yhteydessä, laidunkiertoaitojen yhteydessä, vai uusilla paikoilla, kun metsätalous on muuttanut totuttuja metsäkankaita)
- Erotusten viivästyttäminen isoja syöttöaitoja hyödyntämällä, jos teurastamalla ruuhkaa
- Porojen käsittely nopeasti, mikäli juomapaikatonta talvierotuspaikkaa käytetään syyserotuspaikkana. Hyvien käytänteiden opettelu puhtaan veden saamiseksi maastoon näihin erotusaitoihin (pumput jne.)
- Erotuksissa pieni erä poroja kerrallaan pieneen tilaan ja nopea käsittely
- Sadekeleillä useammat pienemmät erotukset lisäävät työmäärää, mutta porot likaantuvat vähemmän
- Suunnitelmallisuus porojen kuljettamisessa erotusaidoilta teurastamoille; pitkien teuraskuljetusten välttäminen; logistiikan ja tiestön käytön suunnittelu; budjetointi tiestön ylläpitoon; kunnon teurasautojen käyttö; onnettomuusriskien huomiointi kuljetuksessa
- Teuraiden poimiminen kotitarhoilta myöhemmin syksyllä (voi vähentää työmäärää mutta porojen paino laskea; vaikutus jää pieneksi, jos alueen viljelyksiä saa käyttää syksyllä lisäruokintaan)
- Kotitarhojen yhteydessä olevien erotusaitojen rakentaminen ja hyvä suunnittelu; hyvät lastauspaikat myös kotitarhojen yhteydessä
- Ravinnosta ja puhtaasta juomavedestä huolehtiminen erotus- ja teurastamoaidoissa. Lämpövastukselliset vesiautomaatit, jotka pysyvät pakkasellakin sulana. Jos lunta ei ole, nopea reagointi niin, että teurastamoaitauksessa on riittävästi juomapaikkoja
- Hygieniasta huolehtiminen keräys/erotus/teurasaidoissa. Sen opettelu, miten teuraita käsitellään sulan maan aikaan; teurastushygienia, jos porot ovat märkiä ja rapaisia; hygienia kenttäteurastuksissa, kun lumi ei ole vielä maassa
- Puuhake teurastamon jaloittelulaitauksien pohjamateriaalina on parempi kuin hiekkapohja tai heinäpohjainen aita
- Omakäyttö- tai suoramyyntiporojen ottamisen lykkääminen lämpimillä säillä, jos ei ole kylmäsäilytystiloja
- Teurastamon töiden aikataulutus, työnjako, työn kuormittavuuden ymmärtäminen (ei liian pienellä porukalla väsyneenä liian pitkää päivää)
- Elintarvikelogistiikkaketjun ja jakelukanavien kehittäminen, kun tavoitellaan mahdollisimman paljon mahdollisimman aikaisia teurastuksia
- Jalostuksen, suoramyyntin, sivuvirtojen käytön kehittäminen. Tuotekehityshankkeitten ja yhteistyön hyödyntäminen (esim. Lapin AMK), jos oma työvoima ja aika ei riitä. Paliskuntien yhteistyö